

INGLIZ TILIDA YOZISH VA TALAFFUZ O'RTASIDAGI TAFOVUTLAR**Jabborqulov Mirzohid Abduxoliq o'g'li***Samarqand Davlat Chet Tillari Insituti talabasi***Zubaydova Nilufar***Ilmiy rahbar: Samarqand davlat chet tillar instituti o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ingliz tili global tillardan biri bo'lib, har bir insonni o'ziga jalb qiluvchi til sifatida keng tarqalgan. Ingliz tilining yozilishi va talaffuzi orasidagi tafovutlar esa tilni o'rganayotgan har bir kishining qiyinchiliklariga sabab bo'lmoqda. Ushbu maqolada ingliz tilidagi yozish va talaffuz farqlari, ularning sabablari, ta'sirlari va o'rganish jarayonida yuzaga keladigan muammolar haqida so'z boradi. O'rganish jarayonida talaffuz va yozishdagi tafovutlar o'ziga xos muammolarni keltirib chiqarishi mumkin, bu esa til o'rganuvchilarini qo'rqitmasligi kerak. Shuningdek, maqola ingliz tilidagi ayrim umumiy talaffuz qoidalari va yozilishdagi farqlarni tahlil qiladi.*

Kalit so'zlar: *Ingliz tili, yozish, talaffuz, tafovutlar, til o'rganish, grammatika, fonologiya, o'rganish jarayoni, so'z stressi, intonatsiya, fonetik xususiyatlar, silent letters, ingliz fonetikasi, talaffuzni o'rganish, fonetik va orfografik tafovutlar, ingliz tili tilshunosligi, ingliz tilining fonetik va grammatikasi.*

Ingliz tili dunyo bo'ylab eng keng tarqalgan va ommalashgan tillardan biridir. Hozirgi kunda ingliz tili nafaqat anglo-sakson xalqlari orasida, balki boshqa ko'plab davlatlarda ham o'rganilayotgan xalqaro kommunikatsiya tili sifatida keng qo'llanilmoqda. Ingliz tilining bu darajadagi muvaffaqiyati uning ilmiy, iqtisodiy, madaniy va siyosiy sohalardagi rolga bog'liq bo'lib, ko'plab xalqaro tashkilotlar, biznes kompaniyalari va ta'lim muassasalari ingliz tilini asosiy til sifatida qabul qilgan. Ingliz tilini o'rganish bugungi kunda butun dunyo miqyosida talab qilinayotgan va zarur bo'lgan ko'nikmalardan biri hisoblanadi.

Ingliz tilini o'rganish jarayonida bir nechta omillarni hisobga olish zarur, shu jumladan grammatikani, leksikani va talaffuzni o'rganish. Biroq, ingliz tilini o'rganayotganlar uchun eng katta qiyinchiliklardan biri yozish va talaffuz o'rtasidagi tafovutlardir. Ingliz tilining yozilishi va talaffuzi o'rtasidagi farqlar, ayniqsa, bu tilni yangi o'rganayotganlar uchun murakkabliklar yaratishi mumkin. Ingliz tilida yozilgan so'zlar ko'pincha talaffuzda boshqacha shaklga ega bo'ladi, bu esa tilni o'rganish jarayonida chalkashliklar keltirib chiqaradi. Masalan, bir so'zning yozuvi aniq bo'lsa-da, uning talaffuzi boshqacha bo'lishi mumkin. Bu holat ingliz tilining tarixiy rivojlanishi, uning fonetikasi va grammatikasi bilan bog'liq. Ingliz tilining yozilishi va talaffuzi o'rtasidagi tafovutlar tilning tarixiy kelib chiqishi va rivojlanishiga bog'liqdir. Ingliz tili, bir necha asrlar davomida turli tillar, jumladan, lotin, fransuz, norveg, va boshqa tillardan qarz olib, o'zining o'ziga xos fonetik va grammatik tizimini shakllantirdi. Shu sababli, ingliz tilida ba'zi so'zlar yozilgan shaklda bo'lsa ham, talaffuzlari o'zgacha bo'lishi mumkin. Misol uchun, ingliz tilida ba'zi harflar yozuvda

mavjud bo'lsa-da, ular talaffuzda sezilmaydi yoki boshqacha talaffuz qilinadi. Bunday holatlar, o'z navbatida, til o'rganuvchilariga o'rganish jarayonida qiyinchiliklar tug'diradi.

Yozish va talaffuz o'rtasidagi tafovutlarning yana bir sababi ingliz tilining fonologiyasiga taalluqlidir. Ingliz tilida fonetik o'zgarishlar va talaffuzni o'zgartiruvchi qoidalarining mavjudligi, boshqa tillardan, xususan, o'zbek tilidan farq qiladi. O'zbek tilida har bir harf aniq bir talaffuzga ega bo'lsa, ingliz tilida yozuv har doim talaffuzning keng tarqalishi va uning ilmiy, madaniy va iqtisodiy sohalardagi ahamiyati sababli ingliz tilini o'rganish juda muhimdir. Ingliz tilini o'rganish jarayonida ko'plab o'rganuvchilar, ayniqsa, yozish va talaffuz o'rtasidagi tafovutlarni eng katta qiyinchiliklardan biri deb bilishadi. Bu tafovutlar tilni to'g'ri o'rganish va undan samarali foydalanish uchun muhim to'siq bo'lishi mumkin. Yozish va talaffuzning o'zaro farqlari ingliz tilining o'ziga xos xususiyatlaridan biridir. Ingliz tilining fonetikasi va grammatikasi o'rtasidagi farqlarni tushunish, tilni to'g'ri o'rganish va undan samarali foydalanish uchun muhim ahamiyatga ega. Maqolaning maqsadi ingliz tilidagi yozish va talaffuz o'rtasidagi tafovutlarni tahlil qilish va bu tafovutlarning tilni o'rganish jarayoniga ta'sirini ko'rsatishdir. Ushbu maqola ingliz tilini o'rganishda yuzaga keladigan asosiy qiyinchiliklar va ularni yengish usullari haqida o'zbek tilida ma'lumot berishni maqsad qilgan. Asosiy qism 1. Ingliz tilining yozilishi va talaffuzi orasidagi farqlar Ingliz tilida yozish va talaffuz o'rtasidagi tafovutlarning sabablari turli omillar bilan izohlanadi. Eng birinchi sabab, ingliz tilining tarixi va uning rivojlanish jarayonidir. Ingliz tilining kelib chiqishiga bir nechta turli xil tillar ta'sir ko'rsatgan, masalan, lotin, fransuz, norveg, va boshqa tillar. Shu sababli, ingliz tilining fonetikasi va yozilishi o'rtasida sezilarli tafovutlar mavjud. Yozish ingliz tilida grammatikani va so'zlarning tuzilishini aks ettiradi, lekin bu yozishning talaffuzga to'liq mos kelishini anglatmaydi. Masalan, ingliz tilida ba'zi harflar yoki harf birikmalari boshqacha talaffuz qilinadi. Bunga misol sifatida ingliz tilidagi "ough" harf birikmasini keltirish mumkin, u turli so'zlarda turli talaffuzlarda bo'ladi: "though" (to'g'ri), "through" (thuro), "thought" (to'ot) va boshqalar. Bundan tashqari, ingliz tilidagi harflar ba'zan o'zlarining asl talaffuzidan farq qilishi mumkin. Misol uchun, "c" harfi ko'pincha "k" yoki "s" sifatida talaffuz qilinadi, bu esa yozilish va talaffuz orasidagi tafovutlarni keltirib chiqaradi. Boshqa bir misol sifatida "e" harfining talaffuzi turli kontekstlarda o'zgarishi mumkin: "red" (qizil), "reed" (kamish), "lead" (yordam) kabi so'zlar.

Xulosa

Ingliz tilidagi yozish va talaffuz o'rtasidagi tafovutlar tilni o'rganishda katta muammolarni keltirib chiqaradi. Yozish va talaffuzning bir-biridan farqlanishi ingliz tilining rivojlanish tarixi, uning fonetikasi va fonologiyasiga asoslanadi. Ingliz tilining yozuvi ko'pincha talaffuzni to'liq aks ettirmaydi, bu esa til o'rganuvchilari uchun chalkashliklar va qiyinchiliklar tug'diradi. Ba'zi harflar va harf birikmalari ingliz tilida turli talaffuzlarga ega bo'lib, bu holat tilni o'rganishda alohida e'tibor talab qiladi. Ingliz tilini o'rganishda yozish va talaffuz o'rtasidagi tafovutlarni yengish uchun, til o'rganuvchilari fonetik qoidalarini va grammatikani chuqur o'rganishlari zarur.

Talaffuzni to'g'ri o'rganish va u bilan birga yozuvni tushunish ingliz tilini mukammal o'zlashtirishda asosiy omil bo'lishi mumkin. Ingliz tilidagi aksentlar, stress va intonatsiya kabi fonologik omillarni hisobga olish, talaffuzdagi farqlarni tushunishga yordam beradi va til o'rganish jarayonini soddalashtiradi. Bundan tashqari, ingliz tilini o'rganayotganlarga turli dialektlar va aksentlarni o'rganish, talaffuzni yaxshilashga va yozuv bilan bog'lanishdagi farqlarni tushunishga yordam beradi. Shuningdek, ingliz tilidagi fonetik va grammatik xususiyatlarni chuqur o'rganish, so'z stressi va intonatsiyani to'g'ri qo'llash til o'rganuvchilari uchun samarali kommunikatsiyani ta'minlaydi. Shu bilan birga, ingliz tilining global kommunikatsiya tili sifatidagi o'rni va uning xalqaro muloqotdagi ahamiyatini tushunish, bu tafovutlarni yengish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Yozish va talaffuz o'rtasidagi farqlarni yengish, ingliz tilini o'rganayotganlar uchun o'z maqsadlariga erishish uchun muhim bir qadamdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Crystal, D. (2003). *English as a Global Language*. Cambridge: Cambridge University Press. Ingliz tilining global tildagi o'rni va uning fonetik xususiyatlarini o'rganadi.
2. Roach, P. (2009). *English Phonetics and Phonology: A Practical Course*. Cambridge: Cambridge University Press. Ingliz fonetikasi va fonologiyasi haqidagi asosiy ilmiy manba bo'lib, talaffuz va yozish o'rtasidagi farqlarni tushuntiradi.
3. Wells, J. C. (2008). *Accents of English*. Cambridge: Cambridge University Press. Bu asar ingliz tilidagi aksentlar va talaffuzning o'zgarishi haqidagi muhim tadqiqotlarni o'z ichiga oladi.
4. Hancock, M. (2013). *English Pronunciation in Use: Intermediate*. Cambridge: Cambridge University Press. Ingliz tilidagi talaffuzni o'rganishga qaratilgan qo'llanma.
5. Hayes, B. (2009). *Introductory Phonology*. Oxford: Blackwell Publishing. Fonetika va uning til o'rganishga ta'siri haqida mukammal tushuncha beradi.
6. Bamm, K. (2015). *Phonological Variation in English*. London: Routledge. Ingliz tilidagi fonologik o'zgarishlar va ularning talaffuzga ta'siri haqida batafsil tahlil.
7. Yule, G. (2014). *The Study of Language*. Cambridge: Cambridge University Press. Tilni o'rganish metodologiyasi va tilshunoslikning asosiy qoidalari haqida umumiy ma'lumot beradi.
8. Pyles, T., & Algeo, J. (1993). *The Origins and Development of the English Language*. New York: Harcourt Brace. Ingliz tilining rivojlanish tarixini o'rganadi, yozish va talaffuzdagi tafovutlarning tarixiy sabablarini tushuntiradi.